

19. Priority pravdy a lásky

rým měla styky. Je-li tomu tak, pak nám připomíná, že máme projevovat lásku a zachovávat pravdu v obecnství se všemi pravými shromážděními Božského lidu. Koriguje izolacionismus, který v církvi snadno může přejít v aroganci. Náležíme k světovému společenství a každá církev, ať místně, denominačně či národně, potřebuje své „vyvolené sestry“, aby jí pomáhaly vidět její vlastní slabá místa. Musíme se mnoho učit od druhých křesťanů, kteří vyznávají stejnou pravdu a snaží se o tutéž lásku jako my. Jsme všichni dětmi stejného Otce, členy jedné rodiny. Čím víc budeme žít společně v pravdě a lásce, tím lépe se bude dařit klimatu, ve kterém naše poddanost Hlavě církve bude kvést.

3. Janova 20. Učit se příkladem

¹Já starší milému Gáiovi, jehož miluji v pravdě. ²Modlím se za tebe, milovaný, aby se ti ve všem dobře dařilo a abys byl zdrav – tak jako se dobře daří tvé duši. ³Velice jsem se zaradoval, když přišli bratři a vydávají svědectví o tvé opravdovosti, o tom, že žiješ v pravdě. ⁴Nemám větší radost, než když slyším, že moje děti žijí v pravdě. ⁵Věrně jednáš, milovaný, v tom, co činíš pro bratry, a to pro ty, kteří přišli odjinud; oni vydali před církví svědectví o tvé lásce. Dobře činíš, když je vypravíš na další cestu, jak se sluší před Bohem, ⁷neboť pro jméno Kristovo se vydali na cesty a od pohanů nic nedostanou. ⁸Proto jsme povinni takových se ujímat, abychom měli podíl na práci pro pravdu. ⁹Něco jsem již o tom církvi psal; ale Diotrefés, který si osobuje právo být mezi nimi první, nás neuznává. ¹⁰Proto až přijdu, ukážu na jeho jednání, jak nás zlomyslně pomlouvá; a na tom nemá dost – ani bratry nepřijímá, a těm, kdo je chtějí přijmout, v tom brání a vylučuje je z církve. ¹¹Můj milý, neřid se podle zlého, ale podle dobrého. Kdo jedná dobře, je z Boha; kdo jedná špatně, Boha neviděl. ¹²Demetriovi všichni vydávají dobré svědectví, ano i sama pravda; i my mu vydáváme svědectví, a ty víš, že naše svědectví je pravé. ¹³Měl bych ti ještě mnoho co psát, ale nechci to svěřit inkoustu a peru; doufám totiž, že tě brzo uvidím, a budeme spolu mluvit tvář v tvář. ¹⁵Pokoj tobě. Přátelé tě pozdravují. Pozdravuj každého z přátel osobně!

Tento třetí z dopisů připisovaných Janovi je nejosobnější ze všech. Podobnost rozsahu je dána patrně tím, že byl napsán na jednom listu papýru, a také jinak jsou oba v mnohém navzájem zrcadlovým obrazem. V obou se autor představuje jako starší /viz můj komentář k 2 J 1/. V obou vyjadřuje přání navštívit příjemce dopisu osobně a hovořit o tématech, zmíněných v dopise /verše 13–14, srov. 2 J 12/. V obou má na mysli cestující kazatele a vztah sboru k nim. Avšak zatímco druhý dopis je především varováním před přijímáním „svědců“, třetí je varováním, aby nebyli odmítáni ti praví spolukřesťané a vyslanci evangelia. Je to kladné doplnění negativních zákazů druhé epištoly, připomínající Gáiovi a jeho sboru, že možné zneužití pohostinnosti ze strany heretiků se ne-

¹Současný stav diskuse, viz Marshall, str. 42–49

²Westcott, str. 223 ³Bruce, str. 136

⁴Lenski, str. 559

⁵„My God, how wonderful thou art“ od Fredericka Williama Fabera /1814–63/

⁶Marshall, str. 71

⁷„To God be the glory“ od Fanny J. Crosby /1820–1915/

⁸Citováno v „A New Eusebius“, vyd. J. Stevenson, 1957, str. 128

má stát výmluvou pro odepření pohostinnosti opravdovým a věrným kazatelům evangelia.

Tyto podobnosti témat, slovník i skladba vedly Lenskiho k dohadu, že „tyto dva dopisy byly pravděpodobně napsány v jednom dnu a poslány do téhož místa, druhý sboru a třetí jednomu z jeho členů“.¹ Je to přitažlivá představa. Když falešní učitelé začali pronikat do sborů, dalo se čekat, že ti, kteří byli zasaženi novými myšlenkami, budou mocí své autority, ať už vrozené nebo formálně uznávané, odmítat pravověrné učitele a prosazovat „svůdce“.

Zřejmě k tomu docházelo v Gáiově sboru. Gáius přijal bratry poslané Janem, kteří byli pravými Kristovými posly, a uvítal je, podporoval a hostil je s láskou. Ale sbor jako celek je nepřijal, i když v něm byli věřící, kteří by to byli rádi učinili. Zdá se, že moc byla v rukou Diotrefových, který byl ve sboru rozhodující osobou; nejen že odmítl Janovy posly, ale také pomlouval apoštola samého. Naopak Jan pochvalně mluví o Demetriovi. Byl pravděpodobně doručitelem dopisu a dalším Janovým zástupcem, poslaným s apoštoloým slovem k onomu sboru, aby se pokusil dát věci do pořádku ještě před Janovým příchodem. Protože tito tři muži jsou dominantními postavami dopisu, je namístě použít je jako ústřední body našeho výkladu textu.

1. Gáius – křesťanský přítel /verše 1–8/

S jistotou víme o *Gáiovi* samém jen to, co nám říká tento dopis. V Novém zákoně jsou zmíněni jiní téhož jména, ale šlo o běžné římské jméno a není důvod se domnívat, že Gáius by byl zmíněn někde jinde. Ač nám neznámý, Janovi byl *milým* přítelem /*agapétos*/. Tímto způsobem je osloven v dopise třikrát /verše 2;5;11/. Je zde příbuznost s charakteristickým slovem křesťanů pro „lásku“; lásku jakou nás miluje Bůh a kterou vytváří v každém ze svých dětí, takže jsme spojeni pravdou a zajedno v nadpřirozené lásce. Jak jsme již často viděli, taková láska je daleko víc než emoce, je základním vztahem života.

Jan doplňuje adresu *jehož miluji v pravdě*. Toto zdůraznění má patrně podpořit Gáia, který pro své nepopulární menšinové stanovisko ve sboru nebyl příliš milován skupinou heretiků seskupených kolem Diotrefa. Chvála staršího je pro něho v takové situaci velkým povzbuzením. Co se týká *pravdy*, byla to pravda Boží v Kristu, která spojila Jana a Gáia v lásce, jež byla naprosto ryzí. Křesťanské přátelství, jeden z největších Božích darů, vyjadřuje Boží lásku, založenou na pravdě.

Křesťanské přátelství se také stará o dobro bratra a sestry v každé oblasti života /verš 2/. Bylo a stále ještě je zvykem popřát adresátovi

vše dobré hned na začátku dopisu. Ale křesťan může v dopise spoluvěřícímu jít ještě dále. Místo „doufám“ či „přeji“ může napsat „modlím se“. A naše modlitby za naše přátele se mohou týkat každého aspektu života. A Jan se zajímá o jeho tělesné zdraví stejně tak jako o celkové jeho dobré. *Aby se ti ve všem dobře dařilo* je překladem slovesa, které doslova znamená „mít zdařilou cestu“ /srovn. Ř 1,10/. Není zde podceňování fyzických potřeb v hmotném světě. Gáius prospívá duchovně a Jan má zájem, aby jeho tělesné dobro šlo ruku v ruce s pokrokem duchovním. Je užito stejné sloveso /*euodóo*/.

Tento zběžný výklad není zajímavý jen sám o sobě, ale ukazuje vyváženost fyzické a duchovní složky, jež je charakteristická pro biblický pohled na život v tomto světě. Příliš často se v církevní historii kyvadlo ocitlo v poloze jedné či druhé krajnosti. Někdy se kladl důraz na popření světa, tělo bylo duši jen přítěží a výsledkem byla askenze či sebeumrtvování. Tento směr existuje od počátku církve až dodnes a přivádí své stoupence do stále většího zákonictví. Takové „lidské předpisy /Nejednej tak!, Nezkoušej to!, Nedotýkej se toho!/ vydávají se za moudrost jako zvláštní projev zbožnosti, sebeponižování nebo tělesné umrtvení, ale nic neznamenají pro ovládnání vášní“, varuje Pavel v Ko 2,23.

Jindy se zase položil důraz na ztotožnění se světem a na přijímání dobrých darů. I to však bylo pomýlené. Buď vedlo k nevázanosti nebo k učení, které slibovalo, že každý křesťan má být naprosto zdravý, bohatý a moudrý. Křesťanům však není automaticky slibováno zdraví a úspěch. Jsou to věci, za které je třeba se modlit, ale jsou závislé na dokonalé moudrosti milujícího nebeského Otce a na jeho svrchované vládě. Tělesná zdatnost není měřítkem duchovního zdraví a ani její nedostatek není zábranou duchovního pokroku.

Písmo nevráží žádný klín mezi fyzickou a duchovní oblast. Jsme „v těle“. To určuje naši situaci, protože Bůh věci takto zařídil. Proto víme, že mu jde o naše fyzické dobré v tomto hmotném světě. Nemá cenu předstírat, že lze žít na superduchovní rovině, když nás Bůh učinil tělem a krví. Náš vztah k životu na tomto světě má být pozitivní. Počítáme s tím, že Bůh je k nám dobrý a milostivý, protože víme, že takový je jeho charakter, ale ani na chvíli nezneužíváme jeho laskavost a nepředstavujeme si, že tento svět je důležitější a významější než svět příští. Je však smutné, že někteří křesťané si dali ďáblem zahalit životní obzor, trvale žijí pod mrakem a očekávají neustále nějaké pohromy. Daří-li se jim dobře a mají-li úspěchy, nečekejte, že to potrvá. Jsou-li nemocní a zastrášení, potvrzují se jejich obavy. Člověk musí mít pocit, že jejich neustálá negace zneuctvává milostivého a milosrdného Boha, jemuž náleží tělem i duší.

Jan má však přece jen hlavní zájem o Gáiovo duchovní zdraví, které definuje dvěma charakteristickými způsoby. Je člověkem, který je věrný pravdě /verš 3–4/ a věrný ve své lásce k bratrům /verše 5–8/. Po tom, co z Janových dopisů známe, bychom ani jiná měřítká neočekávali. Někteří z cestujících bratrů byli Gáiem pohoštěni a při návratu vyprávěli Janovi o jeho věrnosti pravdě. Prokázal ji láskou, štědrá pohostinností a srdečným přijetím. Pravda a láska jsou neoddělitelné, jestliže jsou pravé. Gáius byl mužem, jehož celý život byl formován Boží pravdou. Nejen jí věrně věřil, ale také jí trvale uváděl v život. Není větší duchovní prosperity. Jeho život byl jednotný. To, čemu věřil, také žil. A tak kdykoli přišel nějaký cizí křesťan, Gáius byl hotov setkat se s ním a přivítat ho. Nic se nemuselo měnit. Nebylo třeba zvláštního úsilí. Ti, kteří u něho pobývali i jen krátce, byli povzbuzeni jeho věrným, důsledným křesťanstvím.

Takové zprávy jsou pramenem největší Janovy radosti /verš 4/, a to je dobrým dokladem pisatelovy vlastní duchovní zralosti a zbožnosti. Pastýřovo srdce se vždycky nejvíc zahřeje a zaraduje, když vidí duchovní pokroky těch, kdo jsou svěřeni jeho péči. Ať už se Gáius obrátil na Janovo kázání a byl tak jedním z jeho dětí v tomto zvláštním významu, nebo je slovo dítě užito starým mužem pro označení další generace, není pochyb, o co se pisateli jedná – o zralost učedníků, které zná. Je to pro nás dvojitá výzva. Co uvidí jiný křesťan, stane-li se hostem naší domácnosti? /Když odpovíme, pamatujme, že Ježíš je u nás doma každý den./ A co je pro nás v životě největší radost? Vidět, že druzí jsou věrni pravdě, že rostou v Kristu?

To vede k druhé Gáiově pochvale, že byl věrný křesťanské lásce /verše 5–8/. Nejde o slovní vyznání, ale o praktické činy. Přítomný čas ve verši 5 ukazuje, že tento postoj štědré laskavosti je trvalý a že Jan očekává, že Gáius bude v dobrém díle pokračovat. To je pravděpodobně bezprostřední důvod dopisu. Pro Gáia muselo být krajně nepříjemné setkávat se neustále s Diotrefovým nepřátelstvím a být přítom ve sboru ve zřejmé menšině. Nebylo pravděpodobné, že by se odchýlil od víry, ale mohl „ochabnout v konání dobra“ /Ga 6,9/. Jan se snaží povzbudit ho, aby se nevzdával. Povzbuzuje Gáia opakováním nadšené zprávy o jeho věrné štědrosti k hostům, kteří ho navštívili /verš 6a/, i když je neznal osobně. Chvála o minulém je předehrou k Janově žádosti /dobře učiníš/, aby pokračoval v pomoci a podpoře všem cestujícím kazatelům. Nepochybně se nemyslí jen na stravu a ubytování, ale také na opatření peněz či zásob na další cestu.

A měl to udělat, jak se sluší před Bohem! Sotva může být vyšší stupeň štědrosti. A také nemohla být vyšší a cennější služba, než jakou konali oni, neboť pro jméno Kritovo se vydali na cestu /verš 7a/. F. F. Bruce

upozornuje, že tento dopis je v Novém zákoně jediným spisem, který nezmiňuje Krista jeho jménem², což však neznamená, že není zmíněn vůbec. *Jméno*, ve kterém přišli a v němž je Gáius tak pohotově připall, bylo jméno Pána Ježíše Krista, jediné jméno, v němž lze získat spásu /Sk 4,12/, jméno, jež je nad každé jméno, před nímž každé koleno bude klekat /Fil 2,9–10/. Ranná církev užívala „jméno“ jako synonymum pro Krista /viz Sk 5,41/, dodržujíc židovskou tradici, že jméno vyjadřuje podstatu. Je-li jméno napsáno plně, je v podstatě souhrnem křesťanského kréda /srovn. 1 K 12,3; Ř 10,9/.³

Verš 7 obsahuje nutnou připomínku motivace a účelu každé křesťanské služby. Cestování misionářů mělo nepochybně evangelizační účel, jak ukazuje poznámka o pohanech na konci verše. Ale získávání učedníků nikdy není z biblického hlediska oddělitelné od výchovy těchto učedníků, a tak jejich učitelská práce šla nepochybně ruku v ruce s kázáním evangelia. „Učení–evangelizace“, jak se někdy říká, bylo novozákonní normou, jak dosvědčují Skutky apoštolů.

Stejně jako Pavel tito vyslanci Jména neočekávali finanční podporu od nekřesťanů, ke kterým přicházeli /srovn. 1 K 9,15–18/. Podle příkladu apoštolů nechtěli být srovnáváni s cestujícími filozofy a náboženskými odborníky, kteří měli dobré živobytí od lidí, kupujících si jejich znalosti a služby. „Zadarmo jste dostali, zadarmo dejte“ /Mt 10,8/. A stejná zásada zavazuje církev, aby podporovala své misionáře. Proto jsme povinni takových se ujímat /verš 8a/. A aby to snad Gáius nepovažoval za příliš těžkou povinnost, Jan mu připomíná, že jde také o výsadu, abychom měli podíl na práci pro pravdu /verš 8b/. Kdyby misionáři nebyli podporováni těmi, kteří uvěřili a o nichž se předpokládalo, že jejich životy byly proměněny evangeliem, jistě by si lidé kladli otázníky nad jejich poselstvím. Jakou důvěru by mohli mít jejich posluchači, kdyby stoupenci nového učení nebyli připraveni stát při těch, kteří toto učení hlásají? Každý křesťan má odpovědnost pracovat pro věc této pravdy a rozsah, jakým to činí, může být nejspolehlivějším ukazatelem skutečné hloubky naší víry. Jedna z největších radostí křesťanského vydání se je týmová práce.

Je významné, že hlavní novozákonní motivací pro evangelizaci není zájem o ztracené, ale poslušnost Ježíše. Nemusíme čekat na povolání, abychom se zařadili do misijní práce, protože Velké pověření „Jděte ke všem národům a získávejte mi učedníky... a učte je, aby zachovávali všecko, co jsem vám přikázal“, zůstává nezměněným „ať do skonání věků“ /Mt 28,19–20/. Je to poslušnost svrchované Ježíšovy autority, která ospravedlňuje křesťanskou misii a a která nás musí motivovat nejvíce, ne jenom nouze světa. Tato nouze se nás ovšem týká, protože

nás přemáhá, ale nenecháme si svou činnost předpisovat světem, ať už jde o církev, či o úkoly jednotlivých životů, jež nám Bůh dal. Jsme především Kristovými služebníky. Jak to vyjádřil Pavel: „Vždyť nezvěstujeme sami sebe, nýbrž Krista Ježíše jako Pána a sebe jen jako vaše služebníky pro Ježíše“ /2 K 4,5/. Když sloužíme hynoucímu světu, sloužíme především Pánu Ježíši Kristu /1 K 15,58; Ko 3,23–24/.

A když tomu tak je, celá církev je služebným týmem, v němž různí členové mají různá obdarování a plní různé úlohy. Všichni jsou však podřízeni Hlavě, jejíž vůle rozhoduje. Zatímco někteří jsou vysíláni, úkolem druhých je podporovat je. Křesťanští pracovníci nemají být tuláky, nedělali by čest jménu, v němž pracují. Jejich Pán je nejdobrotivější a nejštedřejší dárcem a nesloužilo by mu ke cti, kdyby jeho vyslanci byli pro nedostatek štědrosti svých podporovatelů nuceni chudáky. Není bez významu vtíp o modlitbě staršího za jejich kazatele: „Pane, udržuj ho pokorného; my ho udržíme chudého.“ Naneštěstí takový vztah ke kazateli často převažoval, kdy sbor kazateli poskytl jen životní minimum místo toho, aby se o něj postaral jako o pracovníka s plným úvazkem, *jak se sluší před Bohem* /verš 6b/. Jsou povzbuzující znamením, že biblický realismus začíná vítězit, a někteří z nás kazatelů mají výsadu být na příjmovém konci štědrého hmotného zaopatření.

Ale pravdou zůstává, že jen málo sborů může být spokojeno, když se dívá na úroveň své podpory světové misie, ba dokonce i svých vlastních misionářů. Stále slyšíme o misionářích, kteří mohou zůstat na svých místech v cizině jen proto, že je podporují jejich kolegové misionáři. Platí-li o vedoucích místních sborů apoštolova výzva „velmi si jich važte a milujte je pro jejich dílo“ /1 Te 5,13/, jistě to ještě víc platí v případě těch, kteří opustili domov a rodiny pro Pána a evangelium. Poskytování finančních prostředků těm, kteří byli vysláni do misie v Kristově jménu, je samo o sobě duchovní prací. Re-prezentanti Páně mají být podporováni důstojně, ne snad k životu přepychovému, ale přiměřeně. Některé církve by měly tyto zásady brát vážněji.

Pamětliví toho, že „radostného dárcem miluje Bůh“ /2 K 9,7/, musíme si také uvědomit, že pohostinnost může hrát velkou úlohu při propagování věci pravdy. Pokud jde o můj sbor, myslím na řadu lidí, kteří byli přitaženi do sborové rodiny proto, že křesťané jim ochotně otevřeli své domovy, uvítali je, posilovali jejich víru a prokazovali jim opravdovou lásku. Gáiovi pokračovatelé jsou stále mezi námi, ale potřebovali bychom daleko více těch, kteří by *měli podíl na práci pro pravdu* /8b/.

2. Diotrefés – podvodník mezi křesťany /verše 9–10/

Jan nyní přechází v tomto krátkém dopise ke kritice, kterou chce Gáiovi vysvětlit falešné motivy a nesprávné jednání Diotrefovo, který měl v církvi zřejmě velký vliv. Jan se zmiňuje, že již o tom psal *církvi*. Ačkoli Lenski sebejistě prohlašuje: „To je druhá Janova“⁴, jen málo-který vykladač s ním souhlasí, protože v druhém dopise Janově není nic, co by se výslovně vztahovalo k tomuto problému. Zdá se, že Jan už předtím učinil jiný pokus oslovit sbor dopisem, ale že Diotrefés tomu zabránil. Tento třetí dopis byl dalším Janovým pokusem spojit se písemně se sborem a přesvědčit jej, aby napravil své cesty. Tentokrát užil jako zprostředkovatele Gáia.

Mnoho se diskutovalo o tom, jaké pozadí má Janův brilantní portrét Diotrefa, *kteří si osobuje právo být ... první*. RSV patrně vystihuje smysl přesněji: „Rád se staví na prvé místo.“ Byl to boj o moc mezi vedoucím místního sboru a vnější autoritou, Janem starším či apoštolem? Již jsme poznamenali, že rozšiřování církve a smrt apoštolů byly souběhem skutečností, které způsobily vážnou nejednotnost v řízení sborů. Byl Diotrefés jedním z prvních místních biskupů, který ve sboru vládl a byl nadřazen ostatním starším?⁵ Snažil se proto o samostatnost místního sboru tím, že odmítal autoritu staršího? Je o tom mnoho dohadů. Jisté však je, že jeho motivy byly špatné. Chtěl-li nezávislost sboru, nejednalo se mu o dobro sboru, ale o vlastní prestiž. Nadevše Diotrefés usiloval o vládu a tato ctižádost, která ho zcela ovládala, vedla k roztržce s Janem. Odmítl uznat Janovu autoritu, nechtěl ho přijmout do obecenství sboru.

Verš 10 ukazuje, že Jan a jeho skupina nechtěli mřít za každou cenu. Připomeňme si, jak Pavel jednal s Korintskými /např. 1 K 4,18–21; 2 K 13,1–4/. Podobně Jan není ochoten dovolit soběštedrnému ctižádostivci, jakým byl Diotrefés, aby se rozpínal do nekonečna. Zamýšlí brzo navštívit sbor a projednat celou věc, zveřejnit ji a dospět k uspokojujícímu řešení.

Nyní začínáme rozumět, proč. Motivující ctižádost, kterou Jan již vytkl, je jasně prokázána Diotrefovými zlomyslnými klevetami. Sloveso *phlyareó* zpravidla znamená „nesouvisele žvanit“ a naznačuje, že obvinění jsou nepodložená. To je charakteristické pro lidi, jimž jde výhradě o jejich osobní moc; očerňují své odpůrce všemi možnými způsoby. Protože Diotrefovo srdce bylo zlé, hřešil jak proti pravdě, tak proti křesťanské lásce. Začal o Janovi roztrušovat nepravdivé příběhy a odmítl poskytnout základní křesťanskou pohostinnost *Janí bratry nepřijímá* těm, kteří byli se starším spojeni. A šel ještě dál: zabraňoval jiným členům sboru přijímat Janovy posly a těm, kteří mu oponovali,

vyhrožoval vyloučením z obecnství církve. Vyloučení patrně hrozilo i Gáiovi.

Ale při tom všem je třeba poznamenat, že v dopise není ani slůvka o tom, že by Diotrefés vítal falešné učitele a že by nebyl zcela pravověrným ve svém postoji víry. Pokud snad tato věc měla nějaký význam, Jan ji pomíjí. Kdyby druhý a třetí dopis byly psány témuž sboru, předpokládali bychom, že dogmatická úchylnka byla rozhodujícím faktorem v Diotrefově chování. Odmítal by pravé posly proto, že se držel falešného učení. Nemůžeme však tvrdit, že tomu tak bylo, ani nemusíme předpokládat vliv gnostiků na jeho chování, abychom mu rozuměli.

Diotrefés měl následovníky po celou dobu trvání církve a tento druh lidí rozhodně nevymřel ani dnes. Až příliš mnoho sborů se octlo ve spárech malých tyranů, než abychom mohli tento úkaz považovat za výjimečný. Ale obraz, kterým Jan vypodobňuje tohoto muže, je hrozný. Ničí jednotu, chvástá se svou autoritou, tvoří vlastní pravidla, aby zajistil své postavení, rozšiřuje lži o těch, které považuje za své nepřátele, vylučuje jiné křesťany z obecnství, protože je podezřívá z viny – seznam je hrozný. Dochází k tomu, když někdo, kdo je rád na prvním místě, používá církev, aby uspokojil svou vnitřní touhu po prosazení, pro svou prestiž. Nevíme, zda Diotrefés měl oficiální pozici, nebo zda jen využil sílu své osobnosti dát věcem tento směr. Obojí bylo možné a dodnes je. I dnes jsou sbory, které ovládá jeden člověk nebo jedna rodinná dynastie. Nic se nemůže provést bez souhlasu bratra X, protože je to „jeho“ sbor. Důsledkem je, že neexistuje biblická pluralita staršovstva, žádné nové či obnovující myšlenky, žádný pohyb vpřed ani duchovní růst. Duch svatý byl již dávno vyhnán ze svého místa v církvi v takovém sboru, kde vládne „Diotrefés“. Jaký to paskvil křesťanské víry a církve!

Je jen jeden, který může mít výsadní postavení v církvi, a tím je Hlava církve, Pán Ježíš Kristus. Pravým křesťanským vůdcem je ten, v jehož životě se projevuje touha Jana Křtitele: „On musí růst, já však se menšit“ /J 3,30/. Diotrefés něco takového neznal, ani nevěděl, co to je být ukřižován s Kristem, a proto jeho život byl podvodem. Tvrdil, že je v čele křesťanů, ale svými slovy i činy to popíral. Přivlastnil si Kristovo panství nad církvi, aby uspokojil svou ctižádost. Věta, kterou řekl Pán Ježíš o těch, kteří milovali přední místa v synagogách a na hostinách, zůstává varováním pro Diotrefa, jenž by mohl být v nás všech: „Ty postihne tím větší soud“ /Mk 12,38–40/. Kdykoli začínáme sloužit sami sobě víc než Kristu nebo využíváme spolukřesťany ve prospěch našeho já nebo se stáváme citlivými na své postavení v církvi, musíme si uvědomit, že jde o Diotrefův syndrom a musíme učinit vše pro to, abychom se ho

zbavili. Jednat jako Diotrefés není ani věrnost pravdě ani věrnost ke spolukřesťanům /verše 3 a 5/.

3. Demetrius – následovník Krista /verše 11–12/

Mnozí komentátoři jsou překvapeni, že Jan se spokojí u Diotrefa s poměrně mírným pokáráním, uvážíme-li rozsah Diotrefových přestoupení vůči němu i proti církvi. Domnívají se, že Jan musel být v menšině nebo si nebyl jist svými důvody, ale Marshallův názor se zdá být jak pravděpodobnější, tak charakterističtější pro apoštola. „Rozhodl se nevstoupit do bitvy slov a tak sestoupit na úroveň svého protivníka.“⁶ Verš 11 je pro svůj ostře ohraničený protiklad mezi dobrým a zlým pro Janův styl typický. Je-li Diotrefés příkladem *zlého*, potom Demetrius, podle verše 12, bude příkladem *dobrého*. Pro Jana je typické, že mravní kvality dobrého a zlého spojuje bezprostředně s osobním vztahem jednotlivce k Bohu nebo s absencí tohoto vztahu nebo jeho nedostatkem. Jelikož nazýváme mravním dobrem to, co je v souladu s Boží vůlí, a mravním zlem to, co je s ní v rozporu, jsou Janova jednoduchá nedvojznačná tvrzení logická. Osoba popsaná jako z *Boha* byla z *Boha* zrozena a má věčný život, který je Boží mocí ve vykoupené lidské osobnosti. Jednat dobře může jen ten, kdo má Boží život. Tyto věci nemohou být předstírány. Podobně člověk, který setrvává v hříchu, byť prohlašoval, že má křesťanskou zkušenost a že poznal Boha, ukazuje nedostatkem Kristovy podoby ve svém charakteru, že *Boha neviděl*. Gáius je žádán, aby jednal dobře, protože tímto životním stylem dokáže oprávněnost svého křesťanského vyznávání.

Ale co míní Jan slovy „vidět Boha“? Jistě tím nemyslel mystické vidění Boha ve stavu zvýšené emotivnosti nebo duchovní vnímavosti. Jeho evangelium nám dává odpověď. Když Filip žádá Ježíše, aby ukázal učedníkům Otce, dostal tuto odpověď: „Tak dlouho jsem s vámi, Filipe, a ty mě neznáš? Kdo vidí mne, vidí Otce“ /J 14,9/. Stejná zpráva je dána v závěru prologu evangelia: „Boha nikdy nikdo neviděl. Jednorozený Syn, který je v náruči Otcově, nám o něm řekl“ /J 1,18/. Chce-li někdo vidět Boha, poznat, jaký je, má svědectví v Ježíši, který je jedinou cestou kontaktu. Vidíme tedy Boha v Kristu, živém Slovu, zjeveném víře na stránkách psaného Slova. Činitelé zla ještě nepoznali, kdo Bůh je, ani nepoznali pravdu Písma. Když se naše oči otevrou, dostáváme se skrze Ježíše a Slovo do spasitelného vztahu k Bohu.

Demetrius není představen /verš 12/, aby zaujal pozornost jako chválný jednotlivec /i když takovým je/, ale spíše aby se zdůraznilo, že pravý křesťanský život nemůže zůstat skryt /sr. Mt 5,14b/. Nemůžeme

dlouho zatajovat, kdo skutečně jsme. Patrně byl Demetrius poslem, který nesl Janův dopis Gáiovi. Jistě byl dobře znám jako křesťan a psal-li Jan z Efezu, bylo by lákavé domnívat se, že jde o téhož Demetria, který dělal stříbrné Artemidiny oltáře a rozpoutal ve městě bouři proti Pavlovi, jež ukončila jeho dvouroční práci v Efezu /Sk 19/. Kdyby se byl tento muž obrátil, jistě by o tom mnozí věděli a žasli, jak se jeho život změnil. Můžeme tedy pouze říci, že je to možné.

Obtížnějším problémem je, co Jan míní výrokem, že Demetriovi vydává svědectví i sama pravda. Bruce se domnívá, „že pravda je zde osobní, že označuje našeho Pána /sr. J 14,6/ a že tedy bychom měli překládat Pravda sama“.⁷ Plummer dává přednost výkladu, že „pravda“ je Duch pravdy /sr. 1 J 5,6/. Podle tohoto pohledu Duch inspirovaný a potvrzuje svědectví všech těch, kdo znají Demetria /včetně Jana samého/, o jeho opravdovosti a naprosté spolehlivosti.⁸ Duch tedy podpirá svědectví církve a umožňuje jí činit správné závěry. Jiný náhled říká, že podle Jana fakta jsou fakta vysvětlitelná sama o sobě a nepotřebují další lidskou podporu. Nejpravděpodobnější význam však je, že Demetrius žil podle Božího slova pravdy, takže posouzeno tímto měřítkem, pravda sama potvrzovala jeho kvality. Neměl nedostatky.

Když Jan doporučuje Demetria Gáiovi, Jan přidává své vlastní svědectví, takže Gáius jej může s důvěrou přijmout jako Janova posla, ať už se Diotrefés staví proti němu jakkoli. Byl-li Demetrius poslán, aby připravil půdu pro Jana samého, pak se slušelo, aby byl dobře přijat; zde záleželo všechno na Gáiovi. Jan se opírá o svou integritu a spolehlivost, i o svou apoštolskou autoritu, aby posílil spolehlivost svého vyslance.

Zbývají závěrečné myšlenky a pozdravy. Podobnost s druhým dopisem vykazují verše 13–14a. Jan se opět rozhoduje nejít do podrobností, *nesvěřovat je inkoustu a peru*. Dává přednost osobnímu rozhovoru s Gáiem a těší se na setkání s ním v brzké budoucnosti. Dopis ohlašuje jeho nastávající příchod, ale bude trvat nějaký čas, aby ti, kteří se vzájemně přou a dohadují, znovu tyto věci promysleli a napravili své cesty. Dominantním prvkem je naléhavost, protože situace nedovoluje protahování sporů.

Pak už následují jen pozdravy. Prvý je běžný, a přece v kontextu dopisu vroucně osobní. *Pokoj tobě*, běžný židovský pozdrav, má hlubší význam, když si představíme tlak, jaký byl na Gáia vyvíjen ve stavu války, která patrně ve sboru byla. Ale pokoj, který mají ti, kdo činí dobré, je pokojem, který svět nemůže dát ani vzít. S Božím požehnáním jde ruku v ruce požehnání křesťanského obecnství. Ti, kdo náležejí pravdě, patří

si také navzájem. Spolu s Janem posílají své nejlepší přání přátelům /patrně křesťané z Efezu, možná ti, které Gáius tak pečlivě přijímá, a tožňují se s Janovým poselstvím a snaží se Gáia povzbudit svou podporou. Jan také žádá, aby jeho pozdravy byly vyřízeny jednotlivě /osobně/ těm, které zná tak jako Gáia. Přitom Gáius mohl mít příležitost dát číst dopis v církvi. Pozdravem je také vyjádřen otcovský zájem, který Jan cítil k bratřím, jež osobně znal a miloval, v situaci rozbrojů a těžkostí. Může to být vědomá ozvěna dalšího užití fráze „jménem“, které se vyskytuje jen jednou v Novém zákoně, na rtech Dobrého pastýře /J 10,3/. Vyjadřuje úroveň osobní péče a zájmu, jaký má Dobrý pastýř ke každému členu svého stáde, a Jan si nechce jako pastor klást menší cíl.

Ranná církev jistě nebyla bez problémů. Tak jako není církev 20. století. Jsou zde problémy naší hříšné povahy, která nás bude provázet až do Kristova opětného příchodu – a přece každý z nás může zakoušet Boží přebohatou milost. Měli jsme před sebou tři velice různé, a přece reprezentativní členy církve, kolem nichž se dopis točí; přitom se nevyhneme otázce, jakými jsme učedníky my sami. Nejzávažnější důkaz pravdy, o níž vyznáváme, že jí věříme, a lásky, o níž vyznáváme, že ji praktikujeme, není ani ve slovech ani v pocitech, ale v postupné přeměně našeho charakteru, a proto i životního stylu do podoby Kristovy.

Otázka je, zda jsme skutečně připraveni nechat Ježíše Krista, aby nás změnil. Má se díť moje vůle nebo jeho? Na tom bude záležet konečný verdikt, zda jsme podvodníky nebo následovníky. Kdo je středem našich životů? Je to naše já s touhou být první, být číslem jedna? Nebo je to Kristus, který nám umožňuje zůstat věrnými a chodit trvale v pravdě? Není větší téma, nejsou dalekosáhlejší důsledky pro církev ani pro křesťana.

¹Lenski, str. 577

²Bruce, str. 150

³Westcott, str. 239

⁴Lenski, str. 584

⁵Podrobněji viz Bruce, str. 152–153

⁶Marshall, str. 91

⁷Bruce, str. 153

⁸Plummer, str. 151

Hlavní zkratky

AV	Autorizovaný překlad Bible (krále Jakuba), 1611
Bruce	<i>The Epistles of John</i> (Epištoly Janovy) od F. F. Bruceho (Pickering and Inglis, London, 1970)
Candlish	<i>A Commentary on 1 John</i> (Komentář k 1. Janově), od R. S. Candlish, v <i>The Geneva Series of Commentaries (Banner of Truth, 1973)</i>
Clark	<i>First John – a Commentary</i> , (1. Janova – komentář), od Gordona H. Clarka (Preesbyterian and Reformed Publishing Company, Phillipsburg, New Jersey)
EP	Bible, Písmo svaté, ekumenický překlad, Praha 1979
JBP	<i>The New Testament in Modern English</i> (Nový zákon v moderní angličtině) od J. B. Phillipse (Collins, 1958)
Lenski	<i>The Interpretation of 1 and 2 Epistles of Peter, the Three Epistles of John and the Epistle of Jude</i> , (Výklad 1. a 2. epištoly Petrovy, tři epištol Janových a epištoly Judovy) od R. C. H. Lenskiho (Augsburg, Mineapolis, 1966)
Marshall	<i>The Epistles of John</i> (Epištoly Janovy) od I. Howarda Marshalla v <i>New International Commentary on the New Testament</i> (Nový mezinárodní komentář k Novému zákonu, Eerdmans, Grand Rapids, 1978)
NEB	The New English Bible (Nová anglická Bible), Nový zákon 1961, 2. vydání 1970; Starý zákon 1970)
NIV	The New International Version of The Bible (Nový mezinárodní překlad Bible) 1973, 1978, 1984
Plummer	<i>The Epistles of John</i> (Epištoly Janovy) od A. Plummera, v <i>The Cambridge Greek Testament for Schools and Colleges (Cambridžský řecký zákon pro školy a univerzity)</i> , Cambridge University Press, 1894
RSV	The Revised Standard Version of the Bible (Revidovaný standardní překlad Bible), Nový zákon 1971, Starý zákon 1952
RV	The Revised Version of the Bible (Revidovaný překlad Bible) Nový zákon 1881, Starý zákon 1885
Westcott	<i>The Epistles of St. John – The Greek text with notes</i> (Epištoly sv. Jana – řecký text s poznámkami) od B. F. Westcotta (Macmillan, Londýn 1883; znovu vydáno s předmlouvou F. F. Bruceho, Eerdmans, 1966)

Obsah

Všeobecná předmluva	3
Autorova předmluva	5
Úvod	7
1. Prolog (1. Janova 1,1–4)	14
2. Chození v Božím světle (1. Janova 1,5–7)	20
3. Radikální léčení hříchu (1. Janova 1,8–10)	25
4. Známky křesťanské opravdovosti (1. Janova 2,1–6)	32
5. Jak září pravé světlo (1. Janova 2,7–14)	39
6. Co je na světě špatného? (1. Janova 2,15–17)	45
7. Realisticky o nepříteli (1. Janova 2,18–23)	51
8. Zachovávat křesťanský směr (1. Janova 2,24–29)	56
9. Život v Boží rodině (1. Janova 3,1–6)	61
10. Buď tím, čím jsi (1. Janova 3,7–10)	69
11. Skutečná víra (1. Janova 3,11–18)	75
12. Jak se líbit Bohu (1. Janova 3,19–24)	80
13. Zkoumání duchů (1. Janova 4,1–6)	85
14. Opravdu nás Bůh miluje? (1. Janova 4,7–12)	91
15. Základy jistoty (1. Janova 4, 13–21)	97
16. Víra – klíč k vítězství (1. Janova 5,1–5)	104
17. Děkazy – klíč k vře (1. Janova 5,6–12)	114
18. Můžeš mít jistotu (1. Janova 5,13–21)	123
19. Priority pravdy a lásky (2. Janova)	136
20. Učit se příkladem (3. Janova)	149
Hlavní zkratky	161